

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” 20 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 8.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
Державні та муніципальні фінанси
на тему: «РОЗВИТОК МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету

Мельник Ірина Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

завідувач кафедри, д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА-2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	6
1.1. Поняття та економічна сутність міжбюджетних відносин	6
1.2. Методи та інструменти організації міжбюджетних відносин.....	10
1.3. Законодавча база формування міжбюджетних відносин в Україні...16	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН ТА ДИНАМІКИ ЇХ РОЗВИТКУ	22
2.1. Проблеми розвитку міжбюджетних відносин в Україні.....	22
2.2. Моніторинг розмежування доходів та видатків між різними ланками бюджетної системи.....	26
2.3. Бюджетні трансфери як основний інструмент регулювання міжбюджетних відносин.....	48
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	59
3.1. Зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин	59
3.2. Вектори вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні	73
ВИСНОВКИ	83
Список використаних джерел.....	86
Додатки.....	95

ВСТУП

Актуальність. Соціально-економічний розвиток кожної країни тісно пов'язаний із процесом руху коштів між бюджетами усіх рівнів з метою забезпечення всіх суб'єктів міжбюджетних відносин достатнім обсягом фінансових ресурсів. Запорукою успішного функціонування міжбюджетних відносин є ефективна організація бюджетної системи, зокрема, взаємодія центрального уряду і органів місцевого самоврядування. В останні роки поширюються децентралізаційні процеси, метою яких є посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів. Таким чином, сучасний розвиток міжбюджетних відносин відбувається під впливом впроваджених з 2015 року змін до Бюджетного та Податкового кодексів, які перемінили потік фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів. Виходячи з цього можемо зробити висновок щодо актуальності обраної теми дослідження.

Дослідженням міжбюджетних відносин займалися багато відомих вітчизняних та зарубіжних науковців, до яких відносимо: І. Алексєєв, В.Асадчев, В. Геєць, В. Баранова, О. Василик, І. Волохова, О. Гончаренко, І.Карпухно, О. Шишко, О. Щербакова, С. Слухай, З. Варналій, О.Василик, І.Луніна, О. Кириленко, В. Швець, В. Опарін, В. Малько, С.Кондратюк, О. Шевченко, І. Бураковський та багато інших. Різноманітність досліджувачів даного питання спричинило виникнення різних концептуальних підходів, які відображають своє власне бачення ролі та сутності міжбюджетних відносин [1].

Метою роботи є визначення теоретичних основ сутності міжбюджетних відносин та їх організації в Україні, а також пошук основних напрямів функціонування міжбюджетних відносин у сучасних умовах. .

Завдання. Відповідно до поставленої мети необхідно визначити наступні завдання:

- визначити поняття та економічну сутність міжбюджетних відносин;
- дослідити методи та інструменти організації міжбюджетних відносин;

- розглянути законодавчу базу формування міжбюджетних відносин в Україні;
- визначити проблеми розвитку міжбюджетних відносин в Україні;
- здійснити моніторинг розмежування доходів та видатків між різними ланками бюджетної системи;
- проаналізувати значення бюджетних трансфертів як основного інструменту регулювання міжбюджетних відносин;
- розглянути зарубіжний досвід організації міжбюджетних трансфертів;
- виявити вектори вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні;

Об’єктом дослідження є процес реформування міжбюджетних відносин.

Предметом дослідження виступають економічні відносини з приводу перерозподілу вартості ВВП між різними рівнями бюджетної системи.

Для досягнення поставленої мети роботи та вирішення зазначених завдань використано системний аналіз, за якого об’єкт дослідження розглядається як система взаємопов’язаних елементів. Іншими методами, які застосовувались у дослідженні є метод аналізу, синтезу, індукції, дедукції, логічний, арифметичний, графічний методи, метод статистичного аналізу тощо.

Інформаційною основою виступає Конституція України, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс, закони України, постанови Кабінету Міністрів, звітність Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби, Державної служби статистики України, Інституту соціальних та економічних досліджень та інші нормативно-правові акти. Інформаційною базою до написання дипломної роботи виступають також праці вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів, підручники, монографії, посібники, матеріали періодичних видань та різні статистичні матеріали.

В сучасних умовах трансформації бюджетної системи України виникає питання ефективності реформування міжбюджетних відносин, а також їх теоретичне та методично-практичне необґрунтування. Актуальність і науково

практичне значення зазначених проблем спричиняють необхідність їх подальшого дослідження.

Робота складається зі вступу, трьох розділів та зроблених висновків, а також таблиць, рисунків, використаних джерел та додатків.

У першому розділі зазначаються теоретичні та законодавчі основи формування міжбюджетних відносин в Україні шляхом визначення поняття та економічної сутності міжбюджетних відносин, дослідження методів та інструментів організації міжбюджетних відносин, а також розглядом законодавчої бази формування міжбюджетних відносин в Україні.

У другому розділі увагу приділено аналізу структури міжбюджетних відносин та динаміки їх розвитку. Визначено проблеми розвитку міжбюджетних відносин в Україні. Здійснено моніторинг розмежування доходів та видатків між різними ланками бюджетної системи. Проаналізовано бюджетні трансфери як основного інструменту регулювання міжбюджетних відносин.

У третьому розділі визначено напрямки вдосконалення розвитку міжбюджетних відносин в Україні, а саме: розглянуто зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин та виявлено вектори їх удосконалення в Україні.

У висновках сформульовано основні результати випускної роботи.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки.

В сучасному науковому середовищі поняття «міжбюджетні відносини» тлумачиться різними дослідниками по різному, проте його сутність залишається незмінною. Зокрема, це відносини між органами державної влади та місцевого самоврядування щодо розмежування повноважень та здійснення видатків й отримання доходів з метою забезпечення виконання конституційних функцій держави.

Так як міжбюджетні відносини є елементом бюджетного процесу, то склад методів та інструментів відносин між бюджетами будь-якої країни залежить від його організації. Розрізняють три моделі регулювання міжбюджетних відносин – централізована, децентралізована та змішана. Методи, форми, фінансові інструменти цих відносин формуються відповідно до основних принципів тієї чи іншої моделі. Одним із найбільш розповсюджених інструментів регулювання міжбюджетних відносин є міжбюджетні трансферти, які, в свою чергу, включають базову дотацію, стабілізаційну дотацію (по 2017 рік), освітню та медичну субвенції, а також інші дотації.

З метою підвищення фінансової спроможності та самостійності місцевих бюджетів у 2014-2015 роках розпочато процес децентралізації. Так, трансформації міжбюджетних відносин поклали початок внесені зміни до податкового та бюджетного законодавства, зокрема прийняття:

- 1) Закону України від 28.12.2014 року №71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи». Податкові зміни полягали в зменшенні кількості податків та деякому спрощенні адміністрування тощо.
- 2) Закону України від 28.12.2014 № 79-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин», законопроекту №4435а від 08.08.2014р. В основі змін до Бюджетного кодексу України - децентралізація влади і суттєве розширення повноважень територіальних

громад, що передбачає перерозподіл завдань, повноважень і ресурсів на національному, регіональному та місцевому рівнях, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів.

Таким чином, започаткована реформа міжбюджетних відносин забезпечила деяке розширення дохідної бази місцевих бюджетів шляхом закріплення нових видів надходжень, впровадження освітньої та медичної субвенцій, встановлення нової системи вирівнювання доходів місцевих бюджетів за податком на прибуток підприємств та податком на доходи фізичних осіб, перехід на прямі міжбюджетні відносини державного бюджету з бюджетами об'єднаних територіальних громад, розширення видаткових повноважень органів місцевої влади тощо.

Разом з тим, функціонування міжбюджетних відносин налічує низку проблем, які потребують нового осмислення в умовах фінансової децентралізації. Серед них: надмірна фінансова залежність регіонів від «центру», обмеження повноважень органів місцевого самоврядування на вирішення питань економічного розвитку регіонів, дотаційність місцевих бюджетів та неефективне використання отриманих фінансових ресурсів, відсутність дієвої системи управління коштами міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні, неналежний контроль з боку головних розпорядників коштів та відповідальних виконавців на місцях, відсутність чіткого розподілу повноважень між різними рівнями влади тощо.

Проведений аналіз розмежування доходів та видатків між різними рівнями влади показав, що, після впровадження зазначених вище нововведень, зросла частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, а також збільшення делегованих державою функцій на місцевий рівень. Неможливість самостійно фінансувати функціональні обов'язки призводить до того, що у доходах місцевих бюджетів високу питому вагу займають трансферти, отримані з державного бюджету, що є негативним фактом і свідченням значної залежності місцевого самоврядування від дій і рішень центрального уряду, і відсутність економічно виваженої системи розподілу податків між бюджетами.

Структура видатків місцевих бюджетів України традиційно свідчить про виконання основної функції місцевих органів влади — забезпечення населення життєво необхідними суспільними благами та послугами. Тому видаткова діяльність держави зосереджена на захисті кордонів та соціальному захисті та забезпеченні. Разом з тим, видаткова політика супроводжувалася негативною макроекономічною ситуацією в Україні - високий рівень інфляції, знецінення національної валюти, великі темпи зростання державного боргу тощо.

Отримані результати вказують, що перспективами подальших досліджень є пошук нових джерел доходів місцевих бюджетів, реформування системи податків, що надходять до державного та місцевих бюджетів та забезпечення реальної фінансової незалежності місцевого самоврядування від державного управління. Також доцільним було б переймання досвіду тих країн, які успішно реалізували реформування організації міжбюджетних відносин. Досвід реформ у зарубіжних країнах свідчить, що децентралізація відіграє важливу роль у демократизації і трансформації суспільства, переходу до інститутів, заснованих на ініціативі та відповідальності окремої людини та громади. Тенденція до широкого її впровадження спостерігається в адміністративній, політичній, бюджетно-фінансовій, соціальній сферах, сприяє розвитку людського потенціалу, відповідальності влади, покращанню якості надання державних і громадських послуг, консолідації суспільства, вирішенню економічних, правових, політичних, етнічних проблем.

Таким чином, досліджуваний період розвитку міжбюджетних відносин відзначився реформуванням бюджетної системи в контексті децентралізації та запровадженням нової моделі міжбюджетних відносин. За три роки вдалося впровадити перший етап реформи та досягти декількох важливих результатів: підвищено фінансову спроможність місцевих бюджетів; забезпечено надання якісних суспільних послуг споживачам завдяки розширенню видаткових повноважень органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наркізова Т.М. Теоретичні аспекти реалізації міжбюджетних відносин в Україні/Т.М.Наркізова//Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право.- 2014.- С.5 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/uazt_2014_2_19.pdf
2. Алексєєв І.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 376 с.
3. Управління інноваційним розвитком територій : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. – 2015. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2015. – 192 с.
4. Гончаренко О.В. Розбудова міжбюджетних відносин на місцевому рівні: дис.канд. екон. наук: 08.00.08 / Гончаренко О. В. – Київ, 2008. – 217 с.
5. Слухай С.В. Міжурядові трансферти в умовах системної економічної трансформації/С.В.Слухай//Науковий вісник: Збірник наукових праць. Вип. 650-652. Економіка. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т., 2013. - 352с.
6. Кізима Т.О. Соціальні трансферти як джерело доходів домашніх господарств: проблемно-теоретичні аспекти/ Т. О. Кізима// Економіка та держава. – 2009. – №4. – С. 46 – 49.
7. Волохова І.С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія. / І.С. Волохова. – О.: ОДЕУ, 2010. – 234с.
8. Бюджетний кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 08.07.2010 р. № 2456-VI (із змін. і доп.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
9. Литвинчук І.В., Михалюк Р.С. Економічна сутність поняття «міжбюджетні відносини» / І.В. Литвинчук, Р.С. Михалюк // Вісник ЖДТУ. - 2013. - №2 (64). – С.267-271. - Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/33192/36965>
10. Решеvecь І.В. Вплив політичних партій на розвиток політико-адміністративних процесів / І.В. Решеvecь // Актуальні проблеми державного

управління. – 2017. - №2 (52). – С.5. - Режим доступу:
<http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2017-2/doc/4/04.pdf>

11. Вишнівська Н.В. Роль держави у регулюванні економіки і міжбюджетних відносин / Н.В. Вишнівська // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №9. – С. 74 – 82.

12. Мінкович В.Т. Проблематика міжбюджетних відносин в контексті соціально-економічного розвитку регіону / В.Т. Мінкович // Науковий вісник. – 2011. - №4. – С.86-93. - Режим доступу:
[https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4870/1/ПРОБЛЕМАТИКА%20МІЖ БЮДЖЕТНИХ%20ВІДНОСИН%20В%20КОНТЕКСТІ%20СОЦІАЛЬНО-.pdf](https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4870/1/ПРОБЛЕМАТИКА%20МІЖ%20БЮДЖЕТНИХ%20ВІДНОСИН%20В%20КОНТЕКСТІ%20СОЦІАЛЬНО-.pdf)

13. Казюк Я. Модель державного управління бюджетною системою та міжбюджетними відносинами в Україні / Я. Казюк // Ефективність державного управління: Зб. наук. пр. – 2014. – №40. – С.217-222. - Режим доступу:
http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/efdu_2014_40_29.pdf

14. Ливдар М.В., Пелехата О.В., Івахів М.А. Модернізація міжбюджетних відносин в умовах фінансової децентралізації / М.В.Ливдар, О.В. Пелехата, М.А. Івахів // Молодий вчений. – 2018. - №5 (57). – С.302-310. - Режим доступу:
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/75.pdf>

15. Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. Бюджетна система : навч. посіб. / В.Г. Баранова, О.Ю. Дубовик, В.П. Хомутенко. - Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.

16. Федосов В.М. Зміст та фінансові інструменти міжбюджетних відносин [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://westudents.com.ua/glavy/13797-52-zmst-ta-fnansov-nstrumenti-mjbyudjetnih-vdnosin.html>

17. Грубляк О.М., Карвацький М.В. Оцінка ефективності реформування системи міжбюджетних відносин в Україні / О.М. Грубляк, М.В. Карвацький // Науковий вісник. – 2018. – 1 (51). – С.317 – 321. - Режим доступу:
<https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2>

ahUKEwjvwc_f2efdAhUH_iwKHdFkBUMQFjAEegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fvisnyk-ekon.uzhnu.edu.ua%2Farticle%2Fdownload%2F130427%2F126042&usg=AOvVaw1O28PTGuUfUVaYtX5O3K2s

18. Міжбюджетні трансферти з 2015 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua/articles/byudzhetniy-proces/subventsiyi-gra-zapovimi-pravilami/>

19. Брежнєва-Єрмоленко О.В. Бюджетна система : навчальний посібник [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl58.pdf>

20. Ніщима С.О. Про принципи міжбюджетних відносин / С.О. Ніщима // Університетські наукові записки. – 2013. - №3 (47). – 352-357.

21. Мікловда, В.П. Життєздатний економічний розвиток регіону: Монографія/редкол.: В.П.Мікловда, С.С.Слава-Продан, С.В.Сембер, В.В.Гоблик. – Ужгород:Ліра. - 2009. – 432с.

22. Ламський М. Д. Сучасний стан і структура видатків місцевих бюджетів України / М. Д. Ламський // Економіка та підприємництво : зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів. – Київ: КНЕУ, 2014. – Вип. 32. – С. 252–263.

23. Булеца Н.В. Регулювання міжбюджетних відносин при забезпеченні соціально-економічного розвитку регіонів України / Н.В. Булеца // Розвиток виробничих сил та регіональна економіка. – 2016. - №1/3 (27). – С.24-30. - Режим доступу: <http://journals.uran.ua/tarp/article/download/60630/56888>

24. Формування місцевих бюджетів на 2018 рік: міжбюджетні трансферти. Частина II [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/6571>

25. Власюк Н.І. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні/ Н.І. Власюк // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №10. – С.751-755. - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/157.pdf>

26. Управління проектами регіонального розвитку : матеріали науково - практичної конференції / За ред. проф. Ю.О. Куца, О. В. Решевець. – Х. : ХарPI НАДУ, 2013. – 114 с.

27. Федченко К.А. Механізми реформування міжбюджетних відносин в умовах економічної нестабільності / К.А, Федченко // Вісник ЖДТУ. – 2017. - №4 (82). – С.135-139. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/download/119648/114606>
28. Ливдар М.В., Макар О.П., Чубка О.М. Проблеми та напрями організації міжбюджетних відносин в контексті підтримки соціально-економічного розвитку регіонів / М.В. Ливдар, О.П. Макар, О.М. Чубка, // Молодий вчений. – 2017. - №3 (43). – С.780-784. - Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/179.pdf>
29. Проблеми розвитку публічного управління в Україні [Текст] : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. до 100-річчя запровадження державної служби України (12 – 13 квітня 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. — 342 с.
30. Звіт Рахункової палати про результати аналізу формування та використання міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету України місцевим бюджетам у 2016 – 2017 роках [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756589/Zvit_111_2018.pdf?subportal=main
31. Возняк Г.В. Бюджетна політика соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://ubs.edu.ua/images/2018/nauka/spetsializovani_vcheni_radi/Diss_Voznyak_H.pdf
32. Палійчук Т.В. Перерозподіл видаткових повноважень між різними рівнями бюджетної системи України у контексті впровадження фіскальної децентралізації / Т.В. Палійчук // Науковий вісник. – 2017. - С.74-77. - Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-2-2017/18.pdf>
33. Офіційний сайт Міністерства фінансів України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/2017?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=Dynamic_Search|Device_Desktop|UkraineNew&utm

- _content=cmpid_848557567|adgrpid_46106094154|adid_275431275053|src-type_g|src_|pos_1t1|targ_dsa-295317350131|dev_c|loc_&utm_term=&gclid=Cj0KCQjwsMDeBRDMARIsAKrOP7Gw_p6J9QXYayQh-JKMiyLa_JAELvloYItGT3EBCC_y3YbjbdSjfqMaAn-VEALw_wcB
34. Ціна держави: видатки зведеного бюджету України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cost.ua/budget/expenditure/>
35. Про внесення на розгляд Одеської міської ради проекту рішення «Про затвердження звіту про виконання бюджету міста Одеси за 2017 рік» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/committee/104332/>
36. Аналіз видатків Державного та місцевих бюджетів у I півріччі 2014-2017 рр. // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/vud_gos_budg_II_kv_2014_2017.pdf
37. Крупко Я.М. Принципи розподілу доходів між ланками бюджетної системи / Я. М. Крупко // Актуальні проблеми держави і права. - 2014. - Вип. 72. - С. 358-362. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2014_72_54
38. Ціна держави: доходи зведеного бюджету України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/>
39. Бойко С. В. Податок на доходи фізичних осіб у формуванні фінансових ресурсів розширеного уряду / С.В.Бойко // Економічний часопис-XXI. - 2016. - №161. - С.35-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2016_161_9
- 40.. Глущенко В. В. Оподаткування і розподіл доходів фізичних осіб в Україні: монографія / В. В. Глущенко, В. В. Сомова. – Харків : Смугаста типографія, 2016. – 215 с.
41. Статистичний збірник «Бюджет України 2017» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу: [https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202017%20\(publish\).pdf](https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202017%20(publish).pdf)
42. Статистичний збірник «Бюджет України 2015» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. - Режим доступу:

- [https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20\(with%20cover\).pdf](https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202015%20(with%20cover).pdf)
43. Податковий кодекс України : станом на 02.12.2010 : № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=2755-17>.
44. Звіт про виконання бюджету м.Одеса [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал міста Одеса. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ua/>
45. Щербина О.В. Бюджетний процес в Україні в контексті змін бюджетного законодавства / О.В. Щербина // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. - №4. - Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=840>
46. Онищенко В.О. Економіка і регіон / В.О. Онищенко // Науковий вісник. – 2014. – №4 (47). – С.81. - Режим доступу: <https://drive.google.com/open?id=0Bwbz8yU2lkF9eTZvb25RY1Vmaku&authuser=0>
47. Офіційний сайт Державної казначейської служби України // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>
48. Проблеми та перспективи розвитку фінансових систем в контексті євроінтеграційних процесів: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Харків: ХІФ КНТЕУ, 2018. 344 с. – Режим доступу: <http://zdolbunivcity.net/mizhbyudzhetni-transferty-dlya-mistsevyh-byudzhativ-2018/>
49. Письменний В.В, Міжбюджетні трансферти як інструмент фінансового вирівнювання територій / В.В, Письменний // Економічна наука. – 2017. - №6. – 24-31. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2017/7.pdf
50. Звіт про результати аналізу формування та використання міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету України місцевим бюджетам у 2016–2017 роках // [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16756589/Zvit_11-1_2018.pdf?subportal=main

51. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні: пріоритети, інструменти, перспективи: монографія / Л.А. Костирко, Н.Ю. Велентейчик. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2016. – 280 с. – Режим доступу: http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1051/1/13_10_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80.pdf
52. Казюк Я.М. Моделі державного управління міжбюджетними відносинами у розвинених країнах світу: уроки для України/ Я.М. Казюк // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2013. - №1. – С.15. – Режим доступу: http://el-zbirn-du.at.ua/Kaz_s.pdf
53. Фокун І.В., Гордєєва Т.А. Міжбюджетні відносини та система бюджетного регулювання в Україні/ І.В, Фокун, Т.А. Гордєєва// Вісник ХНУ. – 2017. - №5. – с.261-268. – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/6213/1/22.pdf>
54. Наконечна Г.Я. Зарубіжний досвід міжбюджетних відносин / Г.Я, Наконечна // Науковий вісник ХДУ. – 2016. - №2. – С.81-86. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo02/part_2/21.pdf
55. Пйонтко Н. Б. Зарубіжні моделі фінансового вирівнювання та перспективи їх упровадження в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2015/727-1448883020.pdf>
56. Дума В.Л. Міжнародний досвід формування бюджетного потенціалу місцевих фінансів/ В.Л. Дума // Економіка і суспільство. – 2017. - №13. – С.1093-1100. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/183.pdf
57. Поліщук Л. С. Актуальні проблеми міжнародних відносин / Л.С. Поліщук // Вісник. – 2015. - №126 (частина II). - с.117-125. – Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/2824/2532>
58. Економічний розвиток в процесі децентралізації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., С.М. Серьогіна. - Д.: ДРІДУ НАДУ, 2015. – 112 С. – Режим доступу: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2015_11_04_Conference.pdf

59. Скоромна Н. Зарубіжний досвід децентралізаційних реформ / Н.Скоромна // Науковий збірник. - 2017. - С.391-392. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/29935/1/390.PDF>
60. Науменко Р. А., Рильська В. В. Перспективи використання європейського досвіду при впровадженні сучасної моделі децентралізації влади в Україні. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/9_2015Z6.pdf
61. Балакірєва О.М. Неекономічні пріоритети модернізації в Україні з урахуванням інтеграційного досвіду країн центрально-східної Європи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/sr/287.pdf> С.162
62. Децентралізація влади на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив: матеріали інформаційного семінару [«Подолання стереотипів стосовно децентралізації на основі кращих іноземних практик та українських законодавчих ініціатив»] / Український Інститут Міжнародної політики, - 2015. – 21 с.
63. Попко В.В. Шведська модель місцевого самоврядування / В.В. Попко // Журнал європейського і порівняльного права. - №2. – 2017. - С.56. - Режим доступу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/download/3303/2984>
64. Сухенко В.В. Досвід децентралізації влади в Швеції: уроки для України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/61/files/5bbda5b0-d61b-4390-919f-605cc7d0cb6d.pdf>
65. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://kyiv.fpsu.org.ua/index.php/sotsialnyi-dialoh/uhody-pro-spivpratsiu/240-zarubizhnij-dosvid-provedennya-detsentralizatsijnikh-reform>
66. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Зарубіжний досвід регулювання міжбюджетних відносин та можливості його адаптації в Україні / Л.А.Костирко, Н.Ю. Велентейчик // Часопис економічних реформ. - № 1 (21). – 2016. - С.55-65. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_

nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Cher_2016_1_11.pdf

67. Оцінка дисбалансів у бюджетній сфері та шляхи їх подолання". Аналітична записка [Електронний ресурс] // Національний інститут стратегічних досліджень. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1800/>

68. Бюджетна політика: прагматичні підходи до стратегічних рішень [Електронний ресурс] // Інститут суспільно-економічних досліджень. - Режим доступу:

https://iser.org.ua/uploads/pdf/%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_.pdf

69. Онищенко С.В., Величко Ю.Є Місцеві бюджети: проблеми їх наповнення та особливості використання в умовах бюджетної децентралізації / С.В.Онищенко, Ю.Є. Величко // Молодий вчений. – 2017. – 5 (45). – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/153.pdf>

70. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні : аналіт. доп. – К. : НІСД, 2015. – 92 с. – (Сер. «Економіка», вип. 22).

71. Бабич Л.М. Актуальні проблеми реформування бюджетної системи України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/30_2_econ_2014/016"022.pdf](http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/30_2_econ_2014/016)